

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Vndecimi. Ieiunia cum in boni procuratione, tum in mali rursus depulsione
insigni vi pollere, fructusque si pio castoque animo suscipiantur &
perficiantur, admirabiles de se fundere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

sola Christiani populi cōsuetudo, ad quamlibet vigiliam firmandam fat esset. Nam vt D. Augustinus rectè monet, in iis rebus, in quibus certi nihil statuit scriptura diuina, mos populi Dei, & instituta maiorū pro lege tenenda sunt. Quamuis ergo ius commune de vigilia Pentecostes, Ioannis Baptistæ, B. Laurentij, Assumptionis virginis matris, & omnium Sanctorum, nihil difertè decreuerit; attamen quod longo iam tempore ab vniuerso populo Christiano æquè religiosè obseruentur, ac cæteræ, de quibus expressè in iure statutum est, non minùs obligant quàm reliquæ certa lege iniunctæ. At de intrinseca ieiuniorum ratione, communique eorundè partitione satis, nunc ordinis ratio postulat, vt de illorum vi, utilitate & vinculo nonnulla quoque in medium adferamus.

Epist. ad Casulanum.

Ius cōmune pluriū vigiliarum nō meminit, quæ tamen ob populi cōsuetudinem æquè obligat, ac cæteræ.

Ieiunia cum in boni procuratione, tum in mali rursus depulsione insigni vi pollere, fructusq; si pio castoque animo suscipiantur & perficiantur, admirabiles de se fundere.

CAPVT VNDECIMVM.

DISPVTATVM est hætenus de internis externisque Christiani ieiunij partibus, proximum est, vt quædam quoque de propriis eiusdem viribus & fructibus exponamus. Nam cum ieiunium actus sit abstinentiæ, vel peculiaris quædam eiusdem species, non potest suas quoque vires & vsus non fortiri. Nouatores duo hæc inter se confundunt, sed id absq; omni ratione & auctoritate; imò verò contra omnem rationem & auctoritatem. Constat enim, alium ieiuniorum legem esse & finem, alium abstinentiæ. Nam, vt alibi explicatum est, abstinentiæ lex obligat ad vnum omnes, & semper, & vbiq; (nunquam enim plus comedere aut bibere licet, quàm pro tuenda valetudine manducandum vel bibendum esse recta ratio dicitur) ieiunium autem nec omnes obligat, nec semper obligat, neque vbiq; obligat, sed loco & tempore tantùm. Lex rursus & regula abstinentiæ est ratio humana; hæc enim est, quæ pro loco, temporis, personæ, reliquorumque, quæ rem circumstant, qualitate & conditione dicitur, quid, quomodo, quoties, quantum &c. comedere conueniat. Lex autem & regula ieiuniorum est

Nouatores citra rationem & auctoritatem ieiunij & abstinentiæ confundunt.

Lex abstinentiæ obligat omnes, vbiq; & semper, ieiunium autem nec omnes nec semper.

Regula abstinentiæ est ratio humana; lex autem seu regula ieiuniorum est voluntas diuina per Ecclesiã patrefacta.

¶ volunt-

voluntas diuina per Ecclesiam nobis patefacta. DEVS enim est, qui per Vicarios suos docet, quomodo, quādo, quantum &c. Christianum hominem ieiunare oporteat, ut hoc vel illud bonum impetret, aut hoc vel illud malum euadat. Finis tandem & scopus abstinentiæ est corporis sanitas, bonaque eiusdem constitutio: Finis autem & scopus ieiuniorum est mentis in DEVM eleuatio, vitiorum compressio, virtutum adeptio, aliāque eiusmodi, de quibus hoc capite tractatur ex instituto.

Fines ieiunij & abstinentiæ diuersi.

Cap. 37.
In multis escis non deest infirmitas.

Cap. 37.

Cap. 4.

Ad Tit. 2. de quest. Euang.

d. 5. de conf.

Nihil

Mirabiles vires sobrietatis.

Matth. 6.

Marc. 2.

2. Cor. 11.

Cap. 13.

Psal. 34.

Cap. 2.

Sectarij nunquā verē ieiunant, & tamē semper ieiunandum clamant.

Primum ieiunium opus carnē

AD abstinentiam pertinet illud Ecclesiastici: *Noli auidus esse in omni epulatione; & non te effundas super omnem escam; in multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit vsq; ad choleram.* Et illud eiusdem: *Qui abstinens est, adiiciet sibi vitam.* Et illud Ezechielis: *Cibus tuus, quando vesceris, erit in pondere.* Et illud Pauli: *luucnes hortare, ut sint sobrij.* Et illud Augustini: *Nō interest, quid alimentorum, vel quantum quis accipiat; dummodo id faciat pro congruentia hominum, cum quibus viuit, & personæ suæ, & pro valetudinis suæ necessitate.* Et illud Chrysostomi: *Nihil sic iocundum est, sicut cibus bene digestus, nihil sic salutem, nihil sic sensuum acumen operatur, nihil sic ægritudinem fugat, sicut moderata refectio.*

AD ieiunium autē illud CHRISTI: *Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans; & pater tuus, qui videt in absconso, reddet tibi.* Et illud eiusdem: *Veniens dies cum auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus.* Et illud Apostoli: *In fame, in siti, in ieiuniis multis.* Et illud Actorum: *Ministrantibus & ieiunantibus illis, dixit Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum &c.* Et illud Prophetæ regij: *Humiliaui in ieiunio animam meam.* Item: *Genua mea infirmata sunt a ieiunio.* Et illud tandem Luca: *Et hæc vidua vsq; ad ætates 84. quæ non discedebat de templo, ieiuniis, & obsecrationibus seruens nocte & die.* Nam hæc aliāque similia, quæ passim in scripturis occurrunt, ad solam moralem abstinentiam rectè transferri non posse, id nemo dubitat, nisi Apostolos post ablatum sponsum intemperanter quandoq; vixisse persuasum habeat. Missis proinde eorum nugis, qui semper ieiunandum esse vociferantur, cum ipsi tamen nunquam verē ieiunent, ad id, quod capitis huius proprium est, stylum vertamus.

PRIMUM igitur propriumque ieiuniorum opus est, carnem inordinatosq; eiusdem motus, ne vehementius contra spiritum insur-

insurgant, comprimere, peccatq; regnū in nobis euertere. Nam etsi Baptismi Sacramentum omnem noxam expiet, CHRISTI que meritum & satisfactionem liberaliter nobis communicet, carnis tamen stimulum non tollit; neq; ea quoq; vi illam constringit, vt ad illicita, diuinæ que & rationis legi dissentanea interdum non allectet. Suppetunt sanè multa strenuis CHRISTI militibus præsidia & arma, quibus domestico huic hosti, internòque Iebusæo obistere, eiusdemq; impetum compescere valeat, & compescere quoq; soleant; experientia tamen teste nullū ex omnibus est præsentius, nullum efficacius, quàm frequens ieiuniū: Siquidem moralis abstinentia, quam Philosophi professi sunt, quamque vnam, dum de ieiunio agitur, Sectarij admittunt, per se ad hunc tantum hostem debellandum non est satis. Imò quò quisq; temperantiùs, naturæque conuenientiùs viuit, eò efficitur vegetior & sanior, adeòq; ad generandum & quiduis aliud præstandum potentior.

QVARE fomiti membrorumue legi propriè non opponitur abstinentia Philosophica, sed parsimonia Christiana; quæ vti nam ita nota & vsitata foret, vt Christianæ vitæ est necessaria, primisque Christiani nominis hominibus domestica erat. Neque enim illi menstrua tantùm & hebdomadaria, eaque triplicia ieiunia habebant, verùm tot spontanea, vt tota illorum vita aliud nihil esse videretur, quàm statum quoddam ieiunium. Præticabatur per id tempus illud Hilarionis: Ego, asine, faciam, vt non calcitres; neque te hordeo alam, sed paleis; fame te conficiam & graui siti onerabo; traham te per æstus & frigora, vt cibum potiùs quàm lasciuiam cogites.

Et quia ieiunia primis Christianis multò quàm huius ætatis hominibus erant familiariora (vix enim adoriebantur arduum aliquod negotium, cui ieiunia & orationes non præmitterent) fiebat, vt multò per id tempus pauciora in populo essent vitia, multòque rariora scandala in clero, quàm sunt hac infelicissima ætate: Siquidem vbi caro commodè nutritur, molliterque tractatur, ibi carnis quoque vitia nutriuntur & propagantur. Contrà verò, vbi eadem edomatur, spirituique, vt par est, subiicitur, ibi etiam flagitia & peccata, quæ hinc, veluti ex perpetua quadam scaturigine, promanare solent, comprimuntur & extinguuntur. Quapropter licet proximus ieiuniorum effectus sit carnis morti-

f 2 ficatio,

eiusdemque motus comprimere.

Moralis abstinentia non sat est ad debellandam carnis concupiscentiam.

Primi Christiani ieiunio, & carnis mortificationi deditissimi.

Hier. in vita Hilar.

Proximus ieiuniorum effectus carnis mortificatio, principalis carnalium vitiorum eliminatio.

Serm. de ieiun.

Insignis ieiuniorum virtus in debellandis vitiis carnalibus.

Lib. contra Pſychicos.

Corpus nobis datum ad opus, non ad pondus.

Saginare carnem pugilum & porcorum proprium.

Ser. 67. de temp.

Saturitati coniuncta lascivia.

Epistol. 111. ad Bonifac.

ficatio, principalis tamen est vitiorum, quæ ex carne oriuntur, restinctio. Quod etsi nemo sanæ mentis negare queat, conuincitur enim experientia, attamen quò veritas hæc illustrior euadat, carnisq; mancipia ad sui amorem potentiùs rapiat, quid veteres ea de re literis prodiderunt, paucis hoc loco repetere placet.

CYPRIANVS: Ieiuniis vitiorum sentina siccatur, petulantia marcet, concupiscentiæ languent, fugitiuæ abeunt voluntates, extinguitur ardentis Ætnæ incendiū, & flammiumi fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit. Ieiunium, si discretionem regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ spoliat & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit & arctat, & appetitus vagos distringit & ligat. Ieiunium, si humilitate ornatur, seruos DEI, mundi efficit contemptores. His nihil dici potest grauius, nihil ad id, quod de ieiunij energia in expugnandis carnis vitiis assertum est, accomodatius.

TERTULLIANVS: Nos certò scimus, quòd qui in carne sunt, DEO placere non possunt, non in substantia, sed in cura, in affectione, in operatione, in voluntate. Macies non displicet DEO, nec datum est nobis corpus ad pondus, sed ad opus. Saginentur pugiles olympici, qui corporis curam habet, & porci, si vultis, Epicuri de grege, qui omnia cum corpore perire putant. Nobis vtinam carnis curam non facere contingeret; alia sunt Ecclesiæ robora & certamina, aduersus scilicet carnem & sanguinem, sed spiritu & virtute pugnare oportet. Disce hinc pugnæ necessitatem, disce aduersarium, disce arma & robora, quibus pugnandum est. Equænam sunt arma ista, si non sunt ieiunia?

AVGUSTINVS: Princeps humani generis Adam, quamdiu ieiunauit, seruans mandatum, in paradiso, fuit; vbi verò comedit, eiectus est de paradiso. Et qui in paradiso DEI virgo fuerat, eiectus de paradiso, cognouit uxorem. Semper enim saturitati coniuncta est lascivia; vicina sibi sunt venter & genitalia, & pro membrorum ordine, ordo vitiorum intelligitur. Alibi idem paterita scribit: Semper caro nostra subdita sit animæ nostræ, sicut ancilla famulatur dominæ; non præbeamus vires illicitas corpori nostro, ne committat bellum crudum aduersus spiritum nostrum, non in crassari permittamus ancillam, ne superbiat in dominam.

Dome-

Domemus ieiuniis vigiliis, orationibus, imponamus frenū equo feroci; simus boni aurigæ, ne per præcipitia labamur, vt per viam rectam possimus incedere; temperemus ab escis, quæ non solum animam, verum corpus plerumque lædunt & deliciis mundi, quæ trahunt homines, vbi gutta aquæ desideratur, nec datur. Et hæc quoque ieiuniorum vim aduersus carnem carnisque vitia luculenter admodum explicant.

HIERONYMVS: Ventris ingluuies tam animæ quam corpori ministrat materiam, ideo medicinale ieiunium omnem auferat languorem, & omnem tribuat virtutem & gratiam. Quid verò virtutis contineat sacrum ieiunium, à vestro inuestigemus sponso, qui quadragenario peracto ieiunio, Diaboli vicit tentationem. Viri Niniuitæ non sileant, qui ieiuniis commune euaserunt exilium. Sed sit tale, ne dicatur à Domino: Non est hoc ieiunium quod elegi: Castigate membra, sed nolite interficere: non causet ieiunium verecundiam, vt scandalum sit cæteris. Non dolore capitis sacræ omittantur lectiones, & alia sancta exercitia. Sit ieiunium medicina; frangatur corpus, castigentur membra verberibus, multiplicentur abstinentiæ. Et si adhuc adsit concupiscentia illicita, adhibeantur grauissimæ disciplinæ, quousque erigatur Domina & seruiat serua. Quòd si iterum erigitur, iterum fatigetur, sed non vltra modum, nihil enim habere potest virtutis, quod indiscretio facit, quod improuiso docet.

BASILIVS Magnus: Quemadmodum vermes, qui in puerorum intestinis generantur, pharmacis quibusdam acerbis & amaris excutiuntur, ita peccatum in intimis secessibus habitans extinguit enecatque, simulatque; in animum superuenerit, ieiunium; ob hoc ipsum suo dignum nomine, quòd inedia purget animæ viscera. Quòd si ieiunium carnis vitia intimis infixis visceribus potest expellere, multò magis ne in animam illabatur, poterit impedire. Facilius est enim hostem, ne ciuitatem occupet, arcere, quam iam admissum expellere.

CHRYSOSTOMVS: Abstinentia à cibis propter hoc recepta est, vt vigorem carnis refrænaret, & equum moderanti faciliè parere faciat: adest ieiunium, de quo loquimur, quod vt cum fructu fiat apud **DEVM**, adiungendum est illi alterum ieiunium, putata à vitis: oportet enim ieiunantem ante omnia iram refrænare,

f 3 mansue-

Esca & corpus,
& animam lædunt.

Epist. ad Eusto.

Medicinale ieiunium omnem auferat languorem, & omnem tribuit virtutem.

Lucæ 4.

Ionæ 3.

Esa 58.

Membra castiganda non interficienda.

Ser. 1. de ieiun.

Ieiunium peccatum intimis visceribus infixum expellit.

Hom. 8. in Gen.

Vt ieiunium fructuosum existat, ieiunium à vitiis adiunctum habeat, oportet.

mansuetudinem & lenitatem addiscere, habere cor contritum, & quod absurdas concupiscentias repellat, ante oculos continuo proponere oculum æterni iudicis; liberalè esse in dando elemosinã, nullum malum aduersus proximũ in cor admittere. Et infra: Propter hæc abstinentiam à cibis præcepit Dñs, vt refræntes carnis lasciuias eam obediẽtem faciamus, & ad mandata Dei implenda sequacẽ. Ieiunium corpus cõprimit, lasciuias inordinatas refrænat, animam clariorem efficit, & sublimem & leuem facit.

1. Cor. 9.

IDEM exponens illud Apostoli: *Castigo corpus meum, et in seruitutem redigo*, ita scribit: Si ille, cui tanta contigit gratia, post tanta & talia opera opus habebat, vt castigaret & in seruitutem redigeret, & subiiceret potestati & dominio animæ corporis lasciuias: (castigat enim, quod insurgit, & in seruitutem redigit, cui frænum imponit) quid dicemus nos, qui omnibus virtutibus destituti, omnibus peccatis onerati sumus; & præterea magnã ignominiam præ nobis ferimus? nunquid inducias habet hoc bellum? num tempus aggrediẽdi dilatatum? omnes nos vigilare & sobrios esse oportet, & nunquam in securitate esse. En vt sanctus hic vir nemini, dum in hoc mortali corpore versatur, securitatẽ promittat? En vt oēs, vt semper in acie consistant, ieiuniisq; & aliis piis operibus vacent, nec non assiduò cum carne & dæmone, qui nunquam non infestant, bellum gerant, studiosè admonet?

Dæmones & fomes nullas indulgent inducias.

Lib. 10. in Gen.

CYRILLVS: Est certè libertas Christiana per omne tempus ieiunandi, non obseruantia superstitione, sed virtute continentia suffulta subsidiis? Quomodo Scripturis operam dabunt? Quomodo sapientia & scientia studebunt? nõne per continentiam ventris & gula? Quomodo seipsum quis castrat propter regnum cælorum, nisi cibariorum affluentiam refecet? nisi abstinentia vtatur ministra. Hæc Cyrillus, quæ paucis eò tendunt, vt intelligamus, neque victoriam contra carnem absque ieiunio obtineri, neq; aliud quicquam præclarum absque eiusmodi adminiculis præstari.

Ieiunium est instrumentum ad omne opus bonum; gula autẽ ad omne vitium & peccatum.

Serm. 6. de coll. ser. 8.

Ieiunio concupiscentia carnis extinguuntur.

LEO Magnus: Oratione propitiatio DEI quaeritur, ieiunio verò concupiscentia carnis extinguitur. Et infra: Quamuis sine anima caro nihil desideret, & inde accipiat sensus, vnde sumit & motus; eiusdem tamen est animæ, quædam sibi subdita substantia negare, & interiori iudicio ab inconuenientibus exteriora

fra-

frænare; vt à corporis cupiditatibus libera in aula mentis possit diuinæ vacare sapientiæ: vbi omni strepitu curarum silente, meditationibus sanctis in deliciis lætetur æternis. Quod si in hac vita difficile est continuari, potest frequenter assumi, vt sæpius ac diutius spiritualib. potiùs quàm carnalibus occupetur. Et paucis interiectis subdit; Huius obseruantia vtilitas in Ecclesiasticis est præcipuè constituta ieiuniis.

QVÆ hucusque ex Patribus allata sunt, ea disertè probant, ieiunium inter omnia, quæ inordinatos carnis motus comprimere carnaliaque vitia extinguere nata sunt, primas facile obtinere. Probât nihilominus, ieiunia generatim accepta, omni quoque lege seclusa, medicamentum esse Ecclesiæ membris vsq; adeò necessarium, vt absq; illius præsidio salua consistere, vel non queant, vel ægrè admodum queant. Nam etsi singulis necessaria non sunt (comperiuntur enim multi infirmi; multi rursus, qui præ miseria alimento indigent magis quàm ieiunio; nonnulli etiam peculiari DEI gratia, longaque exercitatione id consecuti sunt, vt domesticæ hostis importunitatem non magni faciant,) in omni tamen hominum statu, ætate, & genere, semper inueniuntur aliqui, qui isthoc antidoto indigent, & ita quidem indigent, vt absq; eo commodè sanari non valeant.

Ieiunia Ecclesiæ membris necessaria, etsi non singulis.

SEQUITVR hinc quoque, qui generatim & indiscriminatim eos omnes à ieiunij lege eximunt, qui infra vigesimum primum ætatis annum constituti sunt, iudicio egere, ne quid grauius dicam. Etenim Ecclesia, quæ humanæ salutis aujdisima & studiosissima est, nec vult, nec iuste velle potest, eos ab omni ieiunij lege absolutè absoluere, qui tali animi morbo tenentur, vt citra ieiunium sanari, vel non possint, vel ægerrimè possint. At qui adolefcentes pleriq; omnes, vbi decimum quartum, vel quintum, vel sextum ætatis annum excefferunt, nonnunquam tam acerbis Veneris stimulis perurgentur, vt solo ieiunio à tam infesto & pertinaci malo liberari posse videantur. Eos itaque à tam salutari, præsentaneo, & necessario præsidio arcere, aliud nihil est, quàm salutis eorum reum se constituere; arcent autem non obscure, qui ab omni ieiuniorum lege & obligatione simpliciter illos liberos pronunciant.

Ieiunia non solum adultis, sed ephæbis quoque sæpenuero sunt necessaria.

ALLE-

Basilii et Bernar-
di ætate nulla
gras à ieiunii le-
ge generatim
eximebatur.

ALLEGANT qui ab illis vel contra illos veriùs stant, ieiunia iusto corporum robori & incremento nonnullum detrimen- tum adferre. Verùm hæc causa (dummodo illorum ieiunia mo- dum non excedant) neque vera est, neque quæ admittatur satis idonea est. Constat enim, ætate Bernardi & Basilij Magni, & mul- tos quoque annos antè, homines eodem corporis robore pol- luisse, quo nostro hoc tempore: & tamen, vt suprà audiimus, nullus illorum ætate sexus, nulla ætas, nulla hominum conditio à communibus Ecclesiæ ieiuniis eximebatur, nedum ab iis, quas dicitur lex naturæ. Constat nihilofecius, plerasq; Ecclesias Ori- entales nullos ex illis (nisi morbus forsan vel aliud impedimen- tum aliud suadeat) à communi ieiuniorum lege absoluerunt, qui corpori & sanguini dominico communicarunt, vel decimum quartum ætatis annum expleuerunt; & tamen regionis illius ho- minibus, neq; iusta corporis moles, neq; iustum quoq; corporis robur deest; quod si cui alterutrum deest, non deest propter iei- unium, sed propter aliquam aliam causam. Constat tandem, ieiunia non ordinari ad robur vel salutem corporis; sed ad salu- tem & robur animæ. Quare si hæc citra ieiunium salute potiri non potest, vel commodè non potest, (id quod sæpe vsu venire solet) contemnendum est, quod de corporis incommodo alle- gatur; Maximè verò cùm eiusmodi incommodum vel nullum sit, vel tam exiguum sit, vt nulla eius ratio habenda videatur.

Iuniores ad quæ-
dam Ecclesiæ iei-
unia inducendi
& compellendi.

MITTO hîc, illos ipsos, qui iuniores ab omni omnino ieiunij lege simpliciter absoluunt, haud grauatim fateri, consultè eos fa- cere, qui adolescentes, imò etiam pueros inducunt, vt semel aut iterum quauis Quadragesimæ hebdomada ieiunent. Iam si citra vllam naturæ offensionem aut incrementi iacturam, (hanc vni- cam enim illi vrgent, qui vigesimo primo anno minores genera- tim ab omni ieiunio excusant) bis aut ter singulis hebdoma- dis ieiunare possunt, poterunt vtiq; omnia extra quadragesi- malia ieiunia citra vllam valetudinis offensionem obseruare; vt quæ communiter ad vnum tantùm, aut alterum diem protendân- tur. Saluo proinde grauissimo Ecclesiæ iudicio, censerem ado- lescentes, vbi decimū quartum vel quintum annum expleuissent, non ad ea tantùm ieiunia minis & cohortationibus adigendos, quæ lex naturæ ab illis exigit, sed ad quædam quoq; Ecclesiastica; nam

nam ad omnia strictè obseruanda illos compellere, fortè non expedit.

SECVITVR ex prædictis rursus, nullum omnino mortalium, quantacumque tandem auctoritate polleat, aut præeminentia fulgeat, ieiunium absolute acceptum vniuersè abrogare, vel ita cum omnibus & singulis super ieiuniorum lege dispensare posse, ut nullus amplius ad vllum prorsus ieiunium obligetur. Solus autem vniuersè dispensare hic potest, qui solus omnem ieiunandi causam, omnemque animi morbum præcindere per se potest, nempe DEVS Opt. Max. Cederet enim vniuersalis illa ieiunij abrogatio in apertum iuris diuini & naturalis præiudicium, & in manifestam quoque infirmarum animarum perniciem. Oboleretur namque ea ratione præsentaneum, & ordinarium, & ad spiritualis vitæ cõseruationem omnino necessarium alexipharmacum. Dixi, neminem ieiunium absolute acceptum abrogare posse. Si quidem ieiunium, quod iam olim obseruatur in Ecclesia, si causa adesset, mutari, vel abrogari quoque posset.

CONSECVITVR hinc tandem, novos illos Physicos, qui totum penè Euangelium à vero legitimoque sensu & scopo in carnalem quandam libertatem transferunt, præ nimia mentis cæcitate si non aperte pugnantia, certè admirabilia statuere ac scribere: Patentur enim, magnisque vocibus deblaterant, post susceptum Baptismi Sacramentum vsque adeò atrocem incensamque carnis libidinem in regeneratis adhuc superesse, ut totus homo quasi caro, vel quædam carnalium vitiorum sentina effectus, aliud nihil cogitare, nihil dicere, nihil facere queat, nisi peccatum. Sed neque diffitentur quoque, fidelibus perpetuò cum hoc hoste dimicandum, & congregiendum esse; imò verò potissimam perfectionis Christiani hominis partem in eo obnixu & pugna consistere, palam prædicant. At cum vtrumque agnoscant, publicè quoque doceant; præcipuum tamen validissimumque telum, quo contra hunc hostem digladiandum erat, Sanctique & sapientes omnes digladiari solent, & digladiandum esse monent, puta ieiunium, Christiano populo è manibus eripere enixè contendunt.

ADMITTUNT sanè illi quoddam ieiunium, sed illud planè commentitium, multisque nominibus mutilum & mancum. Tradunt

Nullus mortalium ieiunium absolute acceptum vniuersè abrogare potest.

Sectariorum doctrina sibi planè dissentanea.

Cuiusmodi ieiunium admittant & statuunt fœtarij.

dunt enim, eos demum verè & Christianè ieiunare, qui contra abstinentiæ legem nihil committunt. Addunt, nihil referre, semelne comedas, an bis, carnè mve an piscem, vel aliud quodcunque vores, dummodo valetudini rectè consulas, & intra morales abstinentiæ limites te contineas; & tamen clarè iam antè ostensum est, & apud eos, qui cor & oculos habent, palpabile est, aliud esse ieiunare, vt CHRISTVS per Apostolos ieiunandum esse docuit, & totus fidelium cœtus iam inde ab Apostolorum tempore ieiunare semper consuevit, aliud abstinentiæ leges non excedere. Dicunt tandem, nullum ieiuniorum tempus vlli omnino præscribendum esse, sed vnicuique, quando ieiunare velit, & quantum velit, & quomodo velit, liberum relinquendum. Sed hoc æquè absurdè & dissentaneè ac primum: Nam si vnusquislibet debet & potest sibi certum tempus deligere, quando ieiunio operâ dare velit; ergo non semper est ieiunandum; quod prima illorum sententia disertè profitetur: Nam, vt ipsis placet, aliud nihil est ieiunare, quàm abstinentiæ leges accuratè obseruare; at illas semper seruare oportet.

Seu maiorum sententia semper est ieiunandum.

Ad hæc si omnino ieiunandum est, vt ieiunandum esse Antagonistæ non diffitentur, quæro ab iis, semperne ieiunandum sit, an aliquo certo tempore. Si omni tempore ieiunandum est; ergo eo etiam tempore, quo ab Ecclesia ieiunium indictum est: Siquidem omne tempus nullam temporis partè excludit. Si aliquo certo tempore; ergo aliquo tempore intemperanter viuere fas erit: Idem enim apud illos est ieiunare, quod naturæ conuenienter viuere. Rursum si non omni, sed aliquo certo & definito tempore; ergo cum, vt ipsi ponunt, non sit maior ratio de vno, quàm de altero, illud obseruandum erit, quod à lege vel consuetudine præscriptum est. Quandoquidem si quid secundum se adiaphorum aut indefinitum ad certum tempus vel modum determinandum est, si rationem ducem sequamur, plus apud nos valere debet maiorum statutum, vel communis populi consuetudo, quàm priuata cuiusque libido.

DICENT ad hæc forsân, omni tempore ieiunandum esse, adeoque illo etiam, quo Ecclesia ieiunium indicit, verum non eo modo, quo iubet Ecclesia. At hæc exceptio nulla est; siquidem vt extet aliquod veri nominis ieiunium, modum à communi

mani abstinentia diuersum habeat oportet. Talem autem modum illi nullum assignant; sed neque vllum quoque, qui eo, quem designauit Ecclesia, sit moderatior, omniq̄e statui & ætati conuenientior assignare possunt. Excipient alij fortassis, & dicent: In modo, in tempore, aliisque similibus ab alterius præscripto dependere, Christianæ libertati non satis consentaneum esse. Verùm hoc quoque nihil est: Sæpe enim iam dictum est, & per se satis quoque manifestum est, Euangelium non prædicare carnis licentiam, sed crucem, sed propriæ voluntatis abnegationem, sed obedientiam, sed omnem virtutis actionem. Notum est enim illud CHRISTI: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam.* Item: *Qui non tollit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Rursum: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata;* aliaque multa eiusmodi. Ad hæc nullum potest esse ieiunium, quod omni modo & lege sit prorsus destitutum: Inepta sunt ergo, quæ de modi vel temporis libertate allegant Sectarij. Verùm de primo præcipuoq̄; ieiuniorum effectu satis.

CAETERVM ex carnis carnaliumq̄; desideriorum & vitiorum mortificatione, quam ieiunium per se primò efficit, naturali quadam *συνεστικῶς*, sequitur alius eiusdem fructus æquè ferè illustris ac is, de quo hæcenus egimus, nimirum mētis ad DEVM eleuatio. Nam cum caro & spiritus veluti opposita perpetuò inter se colluctentur, consequens fit, vt eò spiritus magis assurgat & floreat, quò carnis sensus magis deprimatur, & conculcatur; è diuerso verò vt spiritus eò magis langueat, prostratusque iaceat, quò caro commodè molliterque habita, petulantius contra ipsum insurgit. Alter proinde ieiuniorum effectus est mentis ad DEVM ascensus, cæteraque omnia, quæ cum hac mentis eleuatione naturalem connexionem habent, vt sunt cœlestium rerum gustus, orationis feruor, petitorum impetratio, diuinorum secretorum præceptio, pluraque id genus alia, quæ Scripturæ & Patres ea de re produnt. Constat enim, Danielem non prius ea, quæ genti suæ olim euentura erant, & alia præterea multa, quæ ad CHRISTI regnum pertinebant, diuino spiritu mentem illius collustrante, & subuchente hausisse, mundaque patefecisse, quàm trium hebdomadarum ieiunio se macerasset. Neque ELIAM rursum prius ad DEI visionem,

g 2 quanta

Scripturæ inter
abstinentiam &
ieiunium mani-
feste secerunt.

Matth. 16.

Luc. 9.

Matth. 10.

Matth. 19.

Ex carnis com-
pressionem natu-
raliter consequi-
tur mētis seu spi-
ritus in DEVM
eleuatio.

Dan. 10.

Ieiunium suble-
uat mentem ad
DEVM, rerum-
que cœlestium no-
ticiam & gustū
concliat.

quanta homini in hac mortali vita obtingere potest, admissum esse, quàm 40. dierum ieiunio ad eiusmodi spectaculum se parasset. Neque Moysen tandem antè legis tabulas, quibus secreta **DEI** voluntas continebatur & exponebatur, in monte Syna accepisse, quàm 40. dies non absque miraculo ab omni cibo & potu abstinuisset. Verùm præstat, ea de re veteres Patres differentes audire.

Exod. 24 34.

Serm. de ieiun.

Dan. 2, 3.

Exod. 24 34.
3. Reg. 19.

CYPRIANVS: Ieiunium carnes azymas mundat & solidat, & putredines, quæ ex adipe prodeunt, consumit & ficit. Ieiunium scripturarum deliciis pascitur, contemplatione reficitur, gratia stabilitur, cœlesti pane nutritur. Danieli interpretatio formiorum reuelatur ieiunio, & tres pueri de Babylonio egrediuntur incendio. Moyses in monte 40. diebus cum Domino perseverans, & **DEI** familiare colloquium, & legis ministerium ieiunio promeretur. Elias quoque eodem dierum numero abstinens in eremo conuersatur. Vtilitas ieiuniorum, temporibus Christianis clariùs patuit, & à multis frequentata in plurimos se effudit. Quoties viri virtutum aliquid à **DEO** obtinere conati sunt, ieiuniis incubere & lachrymis; & pernoctantes in orationibus ciliis carni adhærentibus supplices beneficia postularunt: nec defuit prouentus. Hæc Cyprianus de ieiuniorum vi, dum aliis pietatis officii non destituuntur.

Apol. cont. Genes. 40.

Lib. de virg.

Dæmones oblectantur crapula & corporis otio: ieiunium autem vehementer metuunt.

TERTULLIANVS: Nos ieiuniis aridi, & omni continentia aspersi, in sacco & cinere volutates, **DEVM** tangimus, & cum misericordiâ extorserimus, honoramus. **ATHANAS**: Quisquis immundo spiritu vexatur, certum habere debet, spiritus malos ieiunio afflictos abscedere, vim ieiunij meruentes; valde enim Dæmones oblectantur crapula & otio corporis. Magna vis ieiunij, magna & præclara fiunt per illud. Alioqui quomodo fieri posset, vt homines tam mirifica præstent, vt Dominus per eos vel signa faciat, vel sanitatem laborantibus donet, nisi planè ob denotas meditationes, & humilitatem animi, & conuersationem bonam? Ieiunium enim est cibus Angelorum, & qui eo vitur, ordinis Angelici censendus est. Atqui Angeli perpetuò in diuinorum mysteriorum contemplatione versantur, mentemque iugiter in **DEVM** erectam habent.

BASILIVS: Ieiunium restrinxit vim ignis, obturavit ora leonum; ieiunium preces nostras subuehit in cœlum, dum illis alarum vice fit, quo sursum ferantur. Ieiunium familiarum est incrementum, iuuentutis pædagogus, ornamentum senibus, bonus comes viatori, tutus conuictor coniugatis. Ieiunium Prophetas generat, potentibus robur addit. Ieiunium legumlatoribus sapientiam subministrat. Ieiunium est bona animæ custodia, corporis tutus conuictor, armatura fortiter belligerantium, sobrietatis architectus. In bellis addit fortitudinem, in pace docet quietem; atq; vt semel omnia dicam, reperies quotquot fuere Sancti, omnes per ieiunium ad vitam **D E O** dignam fuisse institutos.

AMBROSIVS: Magna virtus est ieiunij, tam speciosa militia est, vt ieiunare delectaret & **C H R I S T V M**; tam valida, vt ad cœlum homines eleuaret. Et vt humanis magis, quàm diuinis exemplis vtat, Helix ieiuni ore vox emissa cœlum clausit sacrilego populo Iudæorum. Quid reliqua eius contexam? Ieiunus filium viduæ ab inferis resuscitauit; ieiunus pluias ore deposuit; ieiunus ignes de cœlo deduxit; ieiunus curru raptus est ad cœlum, & 40. dierum ieiunio diuinam præsentiam acquisiuit; tunc deniq; plus, quando plus ieiunauit. Et infra: Quid est ieiunium nisi substantia & imago cœlestis? Ieiunium est refectio animæ, cibus mentis. Ieiunium vita est Angelorum. Ieiunium est culpæ mors, excidium delictorum, remedium salutis, radix gratiæ, fundamentum castitatis; hoc ad **D E V M** gradu citius peruenitur.

AVGVSTINVS: Aduertamus, quanta sit inter ieiunium & saturitatem distantia, inter ventrem vacuum & pulmones epulis æstuantem. Moyses quia ieiunauit, vidit Dominum; populus quia manducauit & bibit, idola fabricatus est. Eiusdem ferè sententiæ sunt hæc Hieronymi: Sed neque secunda conscriptio tabularum, absque ieiunio potuit impetrari: quod ebrietas perdiderat, inedia reperit; ex quo ostenditur posse nos per ieiunium redire ad paradisum, vnde per saturitatem fueramus eiectioni.

L E O Magnus: In omni agone certaminis Christiani, vtilitas continentiæ plurimum valet; ita vt quidam sæuisimorum spiritus Dæmonum, qui ab obsessis corporibus nullis exorcizantium imperiis fugantur, sola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente Domino: *Hoc genus dæmoniorum non eicitur, nisi in ieiunio*

Serm. 1. de ieiun.
dam. 2. 6.

Ieiunium Prophetas generat,
& sapientiã ad-
ministrat.

Lib. de ci. & ieiun.
c. 2.

3. Reg. 17.

Iacob. 5.

4. Reg. 1.

4. Reg. 2.

Cap. 3.

Ieiunium est radix gratiæ, castitatis fundamentum.

Ser. 65. de temp.

Li. 2. con. Iouin.

Per ieiunium patet reditus ad paradisum.

Serm. 2. de ieiun.

7. mens.

Matth. 17.

Ieiunatis oratio
DEO grata da-
monibus terri-
bilis.

Qui sanctè iei-
nat, à mūdo alie-
natur & spirita-
lis efficitur.

Serm. 1. de ieiun.
Quadr.

Serm. 43.

Psal. 50.

Hom. 1. in Gen.

Ieiunium omnē
ætatē & sexū,
quasi diademate
coronat.

Eiusdem est vitia
profligare & vir-
tutes inducere.

Et oratione. Grata est ergo DEO, & terribilis dæmonibus ieiunantis oratio. Nec latet, quantum acquirat suæ salutis, quæ tantum præstat alienæ.

ISIDORVS: Quis parsimoniam non laudet? ieiunium non prædicet? ieiunium res sancta est, opus cælestis, ianua regni, forma futuri, quod qui sanctè agit, DEO coniungitur, alienatur à mundo, spiritualis efficitur. Per hoc enim prosternuntur vitia, humiliatur caro, Diaboli tentamenta vincuntur. BERNARDVS: Non est magnum, si compatitur membrum capiti, cum quo & glorificandum est. Et infra: Ieiunium corporis est vnctio capitis, & carnis inedia, est refectio cordis. Quid ni dixerim vnctioem, quæ & medetur vulneribus, & exasperatas conscientias lenit?

PETRVS Chrysologus: Mala tempora facit nobis contemptus temporum, cursus non facit. Quod ergo contemptu perdidimus, ieiuniis consequamur, animas nostras ieiuniis immolemus, quia nihil est, quod DEO præstantius offerre possimus, Propheta probante, cum dicit; *Sacrificium DEO spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum DEVS non spernit.* Homo offer DEO animam tuam, & offer oblationem ieiunij, vt sit pura hostia, sacrificium sanctum, viuens victima, quæ & tibi maneat, & DEO sit data. CHRYSOSTOMVS: Ieiunium est animarum nostrarum tranquillitas, senum decus, adolescentium schola, continentium magister, qui omnem ætatem & sexum quasi diademate quodam ornat.

EX omnes hi patres alio alióque orationis genere; alia rursus aliaque via & ratione illustribus sententiis & verbis probant, quod hinc probatum volebamus; nempe ieiunij opus esse, mentem ad DEVM eleuare, rerumq; cælestium amore eandē inflammare, Dæmonibus imperare, ad diuinorum arcanorum cognitionem viam munire, ieiunantiū preces cælesti numini gratas acceptasq; reddere, aliáq; id genus non vulgaria virtutum ornamenta à DEO Opt. Max. impetrare. Ecquidni virtutes impetret ieiunium, vel eandem augeat, cui vnus hoc munus incumbit maximè, vt carnis vitia ex animæ regno profliget, eandemque spiritui subiuguet? Constat enim, eiusdem esse vitia, profligare, & virtutes inducere; quippe cum in hoc rerum statu anima alterutrius, prorsus experta esse non queat.

SED

SED & ipsum quoque ieiunium, vt pium & iustum, nullaque vitiosa circumstantia deformatum est, præstantis cuiusdam virtutis actus est; neque enim bonos viros facere posset, si aut virtus, aut præcellens alicuius virtutis actus non esset: efficit autem optimos. Quotquot viros virtutis vidimus, scribit Cyprianus, sine ieiunio non legimus ascendisse, nec aliquid magni moliti sunt, nisi abstinentia præcessisset. His consentiunt hæc Basiliana; Comperies, quotquot fuerunt Sancti, omnes per ieiunium ad vitam DEO dignam fuisse institutos. Ad hæc supra ostensum est, ieiunium vel opus esse abstinentiæ, vel peculiarem abstinentiæ speciem; abstinentia autem inter virtutes temperantiæ annexas primatum tenet. Actus rursus & habitus ad idem virtutis genus pertinent. Denique quicquid actus humanus ex eo studiosus dici solet, quod per rationem ad suum honestum ordinatur, ieiunium autem Christianum per fidei aut rationis lucem refertur ad carnis mortificationem, ad cælestium rerum contemplationem, ad vitiorum expiationem, aliâque eiusmodi, quæ omnia constat esse honestissima, rectæq; rationi quàm maximè consentanea. Ieiunium itaque non modò virtutum causa, sed præclaræ quoque virtutis actus est.

Serm. de ieiun.
Ieiunium bonos
& sanctos viros
efficit.
Serm. de ieiun.

Ieiunium est actus
abstinentiæ, hæc
autem species tem-
perantiæ.

Ieiunium æternæ
vitæ est merito-
rium.

Matth. 6.

Debita merces
ponit meritum.

IAM cum omne omnino iusti verèque studiosi hominis opus vitæ æternæ sit meritorium, sequitur, ieiunia non modò vitiorum expiatoria, multorumq; illustrium donorum conciliatoria esse, sed cælestis quoq; gloriæ meritoria. Neque hoc CHRISTVS Dominus, vbi legitimum ieiunandi modum præfinit, quicquam dissimulat; ait enim: *Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunans, & pater tuus, qui videt in abscondito, & πὸ δώοις ἔσῃ τῷ πατρὶ φανερός*, hoc est, reddet vel retribuet tibi in aperto. Atqui omnis iusta redditio ponit debitum, hoc aut meritum. Ea namq; reddimus, quæ iusto titulo aliis debemus. Pertinet huc quoque, quod Hieremiæ 35. legitur de Rechabitis, Ionæ tertio, de Ninivitis, Iudith 4. & Ester 3. & 4. de Iudæis morti destinatis, Matth. 17. de Dæmonibus soli ieiunio & orationis vi cedentibus, & alibi alia de aliis.

DE veterum Theologorum & Patrum super hac re sententia nulla est quæstio. Nihil enim equè apud illos vñtatum est, ac ea adscribere ieiuniis, quæ inter vera rationis merita vel primas obtinent. Constat

Constat enim, peccata expiare, delictorum veniam impetrare, infernum claudere, cœleste regnum patefacere, filios DEI ex filii iræ efficere, mentem cœlesti cibo pascere, animam purificare, hominem ex morte redimere, aliâque id genus complura, quæ prisci Theologi ieiunio passim tribuunt, res esse tales, quæ citra illustre meritum ordinariè nō obueniunt. Porro autem quo sensu, quâ ratione ieiunium tanta hæc verè tribui queant, id alibi iam explicatum est, & suo fortassis loco denuo explicabitur, hic solùm ostendere lubuit, Patres hæc aliâque eiusmodi ieiunium familiariter tribuere.

Sermo. de ieiun.
de ieiun. & eli.

CYPRIANVS: Ieiunium ardentis Ætæ incendium extinguitur, vitiorum sentina siccat. AMBROSIVS: Ieiunium est mors culpæ, excidium delictorum, remedium salutis, radix gratiæ, refectio animæ, cibus mentis, purificatio animæ, charitatis illecebra, alimentum salutis, reconciliationis sacrificium, incrementum virtutis. ISIDORUS: Ieiunium est res sancta, opus cœlestis, ianua regni: per ieiunium prosternuntur vitia, diaboli tentamenta vincuntur.

Ser. 4. de ieiun.

BERNARDVS: Bonum & salutare ieiunium, quo redimuntur æterna supplicia, dum redimuntur hoc modo peccata. Non solùm autem est abolitio peccatorum, sed extirpatio quoque vitiorum. Non solùm obtinet veniam, sed & promeretur gratiam: non solùm delet peccata præterita quæ commisimus, sed & repellit futura quæ committere poteramus.

Lib. de virg.

ATHANASIVS: Magnum munimentum est ieiunium: Oratio item & eleemosyna, cum ex morte hominem liberet. Ut enim ob escam & inobedientiam deturbatus est Adam ex paradiso; ita rursum per ieiunium & obedientiam in paradysum, qui voluit, redibit. BASILIUS: Ieiunium peccatum in intimis secessibus habitans extinguit enecatque, ieiunium tentationes depellit, ieiunium ad pietatem vngit, & vim ignis extinguit. Hæc patres illi de ieiuniorum vi & robore, quibus nihil dici potest clarius, aut ad reuincendum aduersarium potentius.

Hom. 1. de ieiun.

Ieiunium est satisfactorium, promeritarumque poenarum expiatorium.

PORRO autem cum communi doctorum hominum sententia omnis omnino actus meritorius, simul quoque soleat esse satisfactorius: ieiunium verò pio animi studio susceptum perfectumque vitæ æternæ sit meritorium; consequens sit, ut idem quoque promeritarum poenarum sit expiatorium: Siue illud ab Ecclesia fuerit indi-

indictum; siue à Confessario iniunctum; siue sponte quoque susceptum. Nam etsi ieiunia à Confessario iniuncta cæteris expient efficacius (sortiuntur enim hæc non solum ex se internaque ieiunantium qualitate vim & energiam, verum etiam ex clauibus Ecclesiæ): cætera tamen sua satisfaciendi efficacitate non carent. Quandoquidem vt opus aliquod verè proprièque sit satisfactorium, sat est, si ex charitate sit ortu, carnique sua natura molestiam adferre natum, etiamsi propter aliquam causam molestiam actu non adferat. Eiusmodi autem sunt tam ea, quæ vltro suscipiuntur, vel maiorum auctoritate indicuntur, quàm ea, quæ sacerdotis arbitrio penitenti præfinitur. Ad hæc satisfacere idè est quandoque, quod peccatorum radices excindere, eorundemque suggestionibus aditum non præbere; eam autem vim non illa tantum ieiunia habent, quæ à confessario iniunguntur, verum ea etiam, quæ ab Ecclesia indicuntur, vel sponte à penitente suscipiuntur. Denique quando Theologi de satisfactionis officiis disputant, propriumque inter illa locum ieiuniis assignant, nihil secernunt inter indicta & non indicta; sed absolute omnia ieiunia pio castoque animi proposito suscepta satisfactoria esse pronuntiant, & rectè pronuntiant; singula enim eiusmodi vi pollent.

ENIMVERO quòd ieiunium à Confessario indictum, sit satisfactorium, id nemo negat, nisi qui errore deceptus, vel malitia occæcatus tertiam sacramenti penitentiæ partem in dubium vocat. Nani si vllum omnino opus verè est satisfactorium, vt citra omnem controuersiam est, certè ieiunium à sacerdote absolvente indictum, maximè est eiusmodi. Quandoquidem ieiunium illud est opus genere suo bonum & voluntarium, est nihilofecius externo homini sua natura molestum, & charitate, vt hîc ponimus, informatum; (Nam de iustorum ieiuniis præcipuè hoc loco agimus) est tandem ab eo, qui auctoritatem habebat, iniunctum & præfinitum. cur ergo nõ esset satisfactorium? Mitto hîc, penitentes miserrimè delusum iri, idque ab Ecclesia, quæ columna & firmamentum est veritatis, si illiusmodi ieiunia non essent verè satisfactoria. Constat enim, per ministros suos ieiunia satisfactoria loco peccata confitètibis iniungere. Constat æquè, seriò penitentes ieiunationis molestiam, quò à peccatorum reliquiis absoluantur, promptè, alacriterque subire. Si ergo ad finem hunc

h obti-

Ieiunia à confessario iniuncta præ cæteris satisfactoria.

Gregor.

Omnia ieiunia, nisi in ieiunante hæreat impedimentum, sunt satisfactoria.

Ieiunia penitenti iniuncta, multis modis penarum sunt expiatoria.

Si ieiunia penitentibus iniuncta non essent verè satisfactoria, Ecclesia filios suos manifestè deciperet.

obtinendum ieiunationes nihil prodesse, in re summi momenti deciperentur grauissimè. Sed absit, vt Ecclesia filiis suis in re velle adeò graui tam grauius imponat.

Quod rursum ieiunium ab Ecclesia indictum eiusmodi vim habeat, id ex causis iam adductis perspicuè patet. Quandoquidem in id genus ieiuniis comperiuntur ea etiam omnia, quæ de intrinseca satisfactionis ratione existunt: puta operis molestia, moralisque & naturalis eiusdem bonitas, ieiunantis voluntas & charitas, indicentis vel præcipientis auctoritas. Liquet idem quoque ex Ecclesiæ precibus, quibus publicè disertis verbis istuc asseritur. Ecclesiæ vox est: Concede misericors Deus, vt hoc solenne ieiunium, quod animabus corporibusque curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus: Atqui anima non solum curatur à noxa, verum etiam à pœna, in hac vel altera vita dependenda. Similes preces intra Quadragesimale tempus occurrunt plures, quæ omnes citra vllam dubitationem ab omni falsitate immunes sunt; nisi enim tales essent, Ecclesia in publicis & solennibus sacrificiis nullo modo eas adhiberet. Colligitur illud ipsum tandem ex cognatis satisfactionis partibus; fatentur enim, quotquot orthodoxè scribunt & sentiunt, eleemosynas & preces, quas Ecclesia ob causam aliquam indicit, satisfactorias esse. Idem de flagellis quoque, quæ vel Deus immittit, vel naturalis rerum cursus adducit, statui consuevit. Cur ergo ieiunia, quæ non minùs sunt molesta, quàm illa, satisfactoria non habeantur? An non familiariter dici solitum est, ieiunia ad hoc præcipuè ab Ecclesia instituta esse, vt illa diluantur & expiantur, quæ inordinato carnis amore contra Deum vel proximum commissa sunt?

Denique quod ieiunia sponte suscepta eadem illa vi præsentent, id euidenter ostendunt, quæ iam exposita sunt: Siquidem voluntarium operis vires non eleuat, sed sepe auget; cæteris namque exæquatis eò vnumquodque opus magis videtur meritorium & satisfactorium, quò ex meliori alacriorique voluntate proficitur; atqui non minùs id voluntarium est, quod nemine iubente vel urgente suscipitur, quàm quod secundum alterius præscriptum obitur. Communi huic rationi addo, ieiunium sponte susceptum, debitoque modo expletum, omnium rectè sentientium iudicio

Ieiunium animabus corporibusque curandis salubriter institutum est.

Flagella vndeque illata, sunt satisfactoria.

Ieiunia sponte suscepta, sunt satisfactoria.

iudicio, vitæ æternæ meritorium esse; sed multò maioris momenti res est, promereri vitam æternam, quàm redimere quamcunq; pœnam temporariam. Sunt fanè Ecclesiæ clauēs efficaces, vires q; satisfactoriorum operum non parum angent; attamen ad satisfactionem non sunt absolutè necessaria, alioqui ante conditum Euangelium nullè extitissent verè satisfactiones; quod est falsum.

TANDEM non est maioris operè maiorisue difficultatis, cladem vel mortem propter peccata à DEO in hac vita intentatam propulsare, quàm peccatorum reliquias exhaurire, aut pro temporariis pœnis satisfacere; at illud per ieiunia aliàque opera serua pœnitentia digna fieri posse, ostendunt complura illustria Scripturarum exempla. Constat enim, Niniuitas, Bethuliatas, Iudæos sub Assueri imperio degentes, Machabæos eorundemque socios, Regem Achab, Manassen, & alios præterea quàm plurimos per ieiunia & alia pietatis officia ab impendenti vitæ periculo se liberasse, calamitatemque, quæ ceruicibus illorum impendebat, euasisse. Niniuita, scribit Clemens, cum per tres dies & noctes ieiunassent, iræ DEI periculum effugerunt; Ester quoque & Mardochæus & Iudith impiorum insultationem, id est, Holophernis & Aman ieiunio declinauerunt. Et Dauid dicit: *Genus meum infirmatum est à ieiunio & caro mea immutata est propter oleum.* Vos quoque supplicationes vestras per ieiunium DEO offerte.

Hæc quoque pertinet illud Hieronymi: Niniue imminentem iram Domini, ieiuniorum miseratione detorsit, quam & Sodomam quoque placasset & Gomorrha, si voluissent agere pœnitentiam, lachrymis patrocinate ieiunio. Achab rex impiissimus, ut sententiam DEI subterfugeret, & euersio domus eius differretur in posteros, ieiunio impetrauit & sacco. Et illud nihilominus Chrysostomi: Ieiunium sententiam reuocat: dixit enim DEVS, subuertetur Ninive, & non est subuersa; Adhibuerunt enim ieiunium & effugerunt. Et illud tandem Petri Chrysologi, quod paulò antè attigi: Mala tempora, scribit ille, facit nobis contemptus DEI, non temporum cursus. Quod ergo contemptu perdidimus, ieiuniis conquiramus, animas nostras ieiuniis immolemus, quia nihil est, quod DEO præstantius offerre possimus. Patet itaq; ieiunium vncunq; acceptum, satisfactorium esse.

h 2 DE

Maiores momenti est promereri vitam æternam, quàm redimere pœnam temporariam.

Non est maioris operè, mortem vel etiam cladem per ieiunia redimere, quàm Deo pro peccatorum reliquiis satisfacere.

Lib. 5. cap. 21.
Apost. const.

Psal. 108.

Lib. 2. con. Iouis.

Ion. 3.

3. Reg. 21.

Serm. 1. de ieiunio.

Serm. 43.

Summa eorum,
quæ ieiunia præ-
stant.

DE aliis peculiaribus ieiuniorum effectis & viribus seorsim agere non attinet; quippe cum nullæ sint omnino, quæ ad capita nunc exposita citra incommodum referri non queant. Vt ergo, quæ sparsim hucusque dicta sunt, in vnum colligamus, ieiunium carnem edomat, ieiunium mentem ad DEVM eleuat, ieiunium meritum parat, ieiunium peccatorum reliquias expiat, ieiunium Dæmones profligat, ieiunium miracula patrat, ieiunium iratum DEVM placat, ieiunium diuina mysteria reuelat, ieiunium hominibus apud homines gratiam & auctoritatem conciliat, ieiunium animas ex purgatorij cruciatibus liberat. Denique tantæ sunt ieiuniorum vires, tantique ac tam mirifici eorundem fructus, vt omni quoque diuina humanaque lege sublata, aduerso casu urgente, aut grauiori quocunque carnis cum spiritu confictu infestante, ab omnibus CHRISTI fidelibus studiosissime adhiberi iure meritoque semper debeant.

Non omnes, qui
ieiunant, ritè &
meritoriè ieiunant.

AT obiciet hic fortè quispiam; si ieiunium tantarum virium esset, Monachi ceterique omnes, qui crebris ieiuniis vacant, magnæ perfectionis & sanctimonie viri forent, & tamen ea perfectio & sanctimonia in illis non apparet? Ad hoc breuiter respondetur, quæ de ieiuniis eorundemque viribus hucusque asserta sunt, ea non de quouis ieiunio promiscuè accipienda esse, sed de iustorum ceterorumque, qui pia, sancta, & studiosa voluntate ieiuniis dant operam. Nam vt non omnes, qui orant, vel eleemosynam erogant, rectè & meritoriè orant, aut eleemosynas erogant; ita non omnes quoque, qui ieiunant, rectè & meritoriè ieiunant. Comperiuntur enim, qui Pharisaicè ieiunant, alij qui gulosè, alij qui dolosè, alij qui immoderatè vel inordinatè, alij qui superstitiosè vel hæreticè, alij qui sathanicè, alij tandem, qui alio modo inter ieiunandum errant; hi autem omnes, aut nullo omnino aut certè perquam exiguo fructu ieiunant.

Cuiusmodi sint,
qui pharisaicè ieiunant.

PHARISAICÈ ieiunant, qui non ob id ieiunant, quò DEO placeant, aut pro contractis debitis eidem satisfaciant, aut carnem contra spiritum insurgentem comprimant, aut ad diuina capeffenda & pertractanda aptiores se reddant, aut debitam Ecclesiæ eiusdemue magistratui obedientiam præstent: Sed quò pij religiosique hominis titulum vulgò obtineant, sanctimoniamque opinionem apud populares sibi comparent. De hoc hominum genere

genere CHRISTVS Dominus ita loquitur: *Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes: exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Quod si eiusmodi mercedem iam receperunt; non est ergo, ut vllam amplius à DEO in hac vel in altera vita expectent.* Matth. 6.

GVLOSI ieiunant, qui debitæ temperantiæ leges inter ieiunandum non seruant: Cuiusmodi sunt, qui pro status conditione vel corporis sui constitutione nimis opipara, vel nimis curiosa, vel nimis quoque pretiosa quæritant. Tum ij rursus, qui ieiunium soluturi nimis auidè vorant, aut in appositas escas nimis præcipitanter inuolant; vel tempora ieiunio soluendo præfinita non expectant; vel plus certè quàm par est anticipant. Tum ij denique, qui pransuri vel cœnaturi tantum simul ingerunt, quâ tum biduo digerere vix queunt, quos intemperantiæ Hieronymi sententia meritò condemnat: Qualis, scribit is, est illa refectio post ieiunium, cum pridianis epulis distendimur, & guttur nostrum mediatorium efficitur latrinarum. Dumque volumus prolixiori inedia famam quærere, tantum voramus, quantum vix alterius diei nox digerat. Hæc ille in eos, qui diutius quàm necessum erat, ieiunia protendentes, postea immodicis escis sese ingurgitabant.

DOLOSI ieiunant, qui vino vel alio quouis potu ebrietatem ciere nato, ante vel post prandium ea copia studiosè vtuntur, ut esuriam fallant. Tum illi quoque, qui in vespertino aut matutino sacratissimo, Ecclesiæ indulgentia scientes volentesque abutuntur. Nam etsi illa per modum medicinæ, ne potus obsit, ante vel post cibum sumptum, exiguarum quarundam rerum vsus permittat, nullo tamen modo permittit luxuriosas cœnas, aut superuacaneas escasum ex quibuscunque rebus confectarum libationes. Falluntur enim grauitè, qui terræ vel arborum fructibus, aut dulciariis libis, aut alijs quibuscunque eiusmodi tragematis ieiunium solui posse negant. Verùm multò crassius hîc errant, qui, si nihil calidum vel coctum vesperi accipiant, probè se ieiunare existimant, quodcunque demum ex alijs, vel quantumcunque sumant. Tum ij denique, qui quodcunque alimenti genus in fraudem ieiunij vsurpant.

IMMODERATE & inordinatè simul ieiunant, qui ieiunio operam dantes, Christianæ prudentiæ & charitatis ordinem non

Quid sit, gulosè ieiunare, & quibus modis gulosè ieiunetur.

Lib. 2, contra Iouin.

Quid sit dolosè ieiunare, vel ieiunio fraudem facere.

Multis modis inter ieiunandū fraus committitur.

Qui cœsendi sine inordinatè ieiunare.

h 3 seruant:

seruant: quales sunt, qui ita ieiuniis se macerant, vt ad munia debita rite obeunda inutiles ineptosque se reddant; maximè verò, si studio id faciant, secùs si obingentem spiritus feruorem excessum non animaduertent. Spectant huc illi quoque, qui, vt indicta vel vltro suscepta ieiunia expleant, maioris pietatis vel necessitatis opera neglectui ducunt. Tum illi omnes, qui tam in seruando quàm in soluendo ieiunio, rationis medium transiliunt. Cuiusmodi inter ceteros sunt, qui post productum ad biduum vel triduum ieiunium ita cibo potuq; sese ingurgitant, vt molem gestare vix valeant. Contra totum hoc ieiunantium genus Hieronymus ita scribit: Non mediocriter errant, qui bono magno praeferunt mediocre bonum. Nonne rationabiliter homo dignitatem amittit, qui ieiunium charitati, vel vigiliis praeferat sensus integritati? Et infra: De rapina holocaustum offert, qui ciborum nimia egestate, vel somni penuria corpus suum immoderate affligit. Et eadem distinctione rursus: Sint tibi quotidiana ieiunia, & refectio saturitatem fugiens; nihil enim prodest biduo vel triduo transmissio vacuum portare ventrem, si post pariter obstruatur.

D. s. de conf. nō
mediocr.

Quid sit super-
stitiose ieiunare.

SVPERSTITIOSE ieiunant, qui prauo aliquo errore imbuti, modum ieiunandi ab Ecclesia praefinitum non seruant, aut quippiam tanquam necessarium ieiunio admiscunt, quod ad ieiunij rationem non spectat. Ad hunc locum pertinent, qui inter ieiunandum Iudaeorum, vel Sarracenorum, vel Mahometanorum ritibus magis, quàm Christianorum moribus sese accommodant; rati nimirum, se non ieiunare, si ante nocturnorum siderum exortum, ieiunium soluant. Tum illi rursus, qui esculenta ex iis vasis degustare non audent, in quibus carnes quandoque coctae fuerant, vel pisciculis tantum exanguibus vescendum putant. Ast multò maximè superstitiosos vel malitiosos verius hic se probant, qui violatae legis peccatum eiusmodi oratione nonnunquam excusant: Leporum, ceruorum, auium, ceterorumque delicatiorum animantium escas reprobamus, solis autem vulgaribus carnibus absque sale coctis vescimur. Quasi verò Ecclesia solas ferinas vel sale conditas carnes prohibuerit, & non reliquas omnes indiscriminatim? Demum illi quoque inter superstitiosos cenferi possunt, qui diebus lege vel consuetudine ab omni ieiunio

iuuio exemptis non ex pietate vel alia iusta causa, sed ex errore vel contemptu ieiunant.

HÆRETICÆ ieiunāt & illi ipsi in partem, de quibus iam egimus, & alij præterea omnes, qui Nouatianorum, vel Manichæorum, vel aliorum quorumlibet hæreticorum ritu vel mente ieiunant, vel tempora, quæ ipsi ex certo errore ieiuniis consecrarunt, anxie obseruant. Notum est illud Conc. Carthaginensis quartum: Qui die Dominico studiosè ieiunat, non habeatur Christianus. Et illud Conc. Gangrensis: Si quis propter continentiam, quæ putatur, aut contumaciam in die Dominico ieiunat, Anathema sit. Et illud Melchiadis Papæ: Ieiunium Dominici diei & quintæ ferriæ nemo celebrare debet, vt inter ieiunium Christianorum & Gentilium; veraciter credentium & hæreticorum vera & non falsa discretio habeatur. Et illud tandem Ignatij Martyris: Qui-
cunque Dominicam aut Sabbatum ieiunauerit, ipse est CHRISTI interfector. Hæc illi contra hæreticorum sui temporis ieiunia, quæ nunc, quod ad feriam quintam & sabbatum atinet, vt ipsæ quoque hæreses, propter quas eiusmodi leges editæ fuerant, iam olim in dissuetudinem abiuerunt. Hæreticæ quoque hac tempe-
state ieiunant, si tamen ieiunium hoc dici potest, qui inter ieiunandum nullum ciborum delectum, nullum dierum aut temporum discrimen, nullum denique cœnarum vel prandiorum numerum aut modum obseruant. Etenim diebus ieiunio consecratis comedunt, quoties volunt, & quantum volunt, & quod volūt, nullam aliam suæ præuaricationis causam adferentes, quàm homini Christiano libera esse omnia.

SATANICÆ tandem ieiunant, qui ieiuniorum legi ita parent, vt tamen nullum peccandi finem faciant; hoc autem Dæmonum esse proprium, nemo sapiens ignorat. Constat enim, nihil illis cum cibo vel potu commercij esse, neque tamen à praua peccandi voluntate vllò vnquam tempore desistere. Quod autem ieiunium eorum, qui in vitiorum sordibus persistunt, omnique virtutum præsidio destituuntur, nullius apud DEVM sit momenti, roborisque planè perexigui, id apud eruditos & veteres Theologos dubitationem nullam habet omnino.

BERNARDVS: Si sola gula peccauit, sola quoque ieiunet, & sufficit: Si verò peccauerunt & membra cætera, cur non ieiunent & ipsa?

Quales sint, qui hæreticè ieiunant.

Cano. 46.

Cano. 18.

Epist. ad Episc. Hispa.

Epist. ad Philip.

Qui hac ætate hæreticè ieiunent.

Qui Satanicè ieiunant dicendi sint.

Ser. 3. de Quadr.

Vt ieiunium Deo
fit gratum non
modo gula, sed
cetera omnia
membra à vitiiis
ieiunare debent.

ipsa, ieiunet ergo oculus à curiosis aspectibus, qui deprædatus est animam; ieiunet auris; ieiunet lingua; ieiunet manus; ieiunet anima ipsa. Ieiunet oculus à curiosis aspectibus, & omni petulantia. Ieiunet auris nequiter pruriens à fabulis & rumoribus. Ieiunet lingua à detractatione & murmuratione. Ieiunet manus ab otiosis signis & operibus omnibus, quæ non sunt imperata. Sed & multo magis anima ipsa ieiunet à vitiiis, & propria voluntate sua. Etenim sine ieiunio hoc, cetera à Domino reprobantur. Sicut scriptum est: *Quia in diebus ieiuniorum voluntates vestrae iniuriuntur.*

Esa. 58.

D. 5. de con. Nihil.

FACIT huc quoque illud Pij Pont. Max: Nihil prodest homini ieiunare & orare, & alia religionis opera agere, nisi mens ab iniquitate, & ab obrectationibus lingua cohibeatur. Et illud Eusebij Emyseri: Ieiunare & vigilare, & mores non corrigere, sic est, quomodo si aliquis extra vineam, aut circa vineam exstirpet & colat, vineam autem ipsam desertam atque incultam relinquat, ut spinas & tribulos germinet. Et illud Augustini: Quæ ista vitamus, quæ aliquando licent, in primis peccata fugiamus, quæ nunquam licent. Itaque si volumus bene ieiunare à cibis, ante omnia ieiunemus à vitiiis.

Hom. 2.

Hom. 1. de ieiun.

ET illud Basilij Magni: Verum ieiunium est, à vitiiis omnibus alienum esse. Solue omne vinculum iniquitatis, condona proximo; si quid dolet animo remitte illi debita. Nolite ad contentiones & lites ieiunare. Væ his, qui ebrii sunt non à vino. Ira mentis est temulentia, eamque à sobrietate excutit haud aliter, quam vinum. Et illud Athanasij: Qui ieiunio utitur, ordinis Angelici censendus est. Sed ne, mea dilecta, simplex quoddam ac promiscuum ieiunium putes. Non enim, qui à cibis abstinet solummodo, probè se gerit, sed qui abstinet ab omni opere malo.

Ira mentis est
temulentia.

Lib. de virg.

Hom. 1. de ieiun.

Quid sit sanctificare ieiunium.

ET illud B. Maximi: Quid aliud est sanctificare ieiunium, nisi ieiunij causa sancta velle, iusta facere, iniqua vitare? Et ideo, fratres charissimi, si volumus DEO placita exhibere ieiunia, sumus in fide fortes, in iudiciis iusti, in amicitia fideles, in iniuriis patientes, in contentionibus moderati, refugientes turpiloquia, adversus iniqua constantes, in conuiujs sobrii, in voluptatibus continentibus, in charitate simplices, inter subdolos cauti. Si huiusmodi virtutibus nostra voluerimus sanctificare ieiunia, tribuente Domino

mino ad gaudia cœlestium promissionum indubitata fiducia & conscientia lætiore veniemus.

ET illud tandem Gregorij: (Superuacaneum enim censeo reliquos, qui sunt plurimi, huc adducere) Per Ioëlem dicitur sanctificare ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est adiunctis bonis aliis dignam DEO abstinentiam carnis ostendere. Cesset ira, sopiantur iurgia. Incassum enim caro atteritur, si à prauis suis voluptatibus animus non refrænatur. Hæc Patres de ieiunio aliarum virtutum ornatu destituto, & vitiorum sordibus contaminato. Multa eiusmodi in sacris literis passim occurrunt. Iudicabant quandoq; Iudæi non satis iuste secum agi, quòd nimirum ieiunarent, seque affligerent, neque votorum tamen compotes euaderent. Verùm de repulsa deque ieiunij illorum inefficacitate eiusmodi responsum tulerunt:

Ioël. 2.

In cassum carotereitur, si à prauis voluptatibus animus non refrænatur.

ECCÈ in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitorum vestros repetitis; ecce ad lites & cõtentiones ieiunatis & percutitis pugno impiè. Nolite ieiunare sicut vsq; ad hanc diem, vt in excelsis audiatur clamor vester. Nunquid tale est ieiunium, quod elegi? per diem affligere hominè animam suam? nunquid contorquere, quasi circulum, caput suum? & saccum & cinerem sternere? Nunquid hoc vocabis ieiunium & acceptabilem diem Domino? Nonne hoc est magis ieiunium, quod elegi? dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt liberos, et omnes onus dirumpe. Frange esurienti panem tuum; cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris &c. Patet hinc ergo, non omnia ieiunia esse fructuosa; & ratio rursus, cur non omnia sint talia, siue cur non omnes ieiunantes iis gratiis & beneficiis potiantur, quæ ieiuniis passim tribuuntur.

Esa. 58.

QUI ergo ieiuniorum suorum fructu frustrari non vult, non ieiunet is Pharisaicè, aut superbitiosè, aut dolosè, aut inordinate, aut hæreticè, aut satanicè, aut alio quocunque modo vitiosè, sed piè, sanctè, religiosè, rationi denique & legi per omnia consentaneè. Nam quæcunque in Scripturis vel sanctorum Patrum monumentis de admirabilibus ieiuniorum viribus passim leguntur, ea omnia de ieiuniis castis & Christianis accipienda sunt, non de iis, quæ modò reiecimus. Verùm de ieiuniorum viribus & fructibus satis.

i

Non